

GÁSPÁR csak állt, állt a rekkenő nyárban. A játszótéren féllábszárig érő fűben téblábolt. Nem tudtam róla, hogy ez a játszani nagy, komolykodni kicsi fiú miért vonta magára figyelmem. Lassacskán kezdett derengeni valami, ahogy elnéztem folyvást résnyre szűkült szemeit, rőt, középtájt fölfele forduló makacs szemöldökszöveit, vértelennek látszó ajkait. A játszórészterű játszótéren csak ketten voltak már gyerekek, nyári napközisek, harmadik a napközis tanító. Nem csináltak semmit, vagyis az ember mindig csinál valamit, így hát ők is. A tanító unottan törli kézfejjével verejtékező homlokát, a kislány a tarka kartonruháját vissza-visszasimítva nyikorgatja a vasrudakon nyekegő hintát, a bodor kis-srác nagyon les valamire a csatornarácson, de nem mozdul. A vöröshajú Gáspár csak áll és lassan mozduló tekintettel néz, hol ide, hol oda. A kép élenkén él bennem. Valamit motyoghattam, mert egyszer csak odafordul. Egy nevet mormoltam, ahogy később rászméltem: Gáspár. Az ő nevét. Vagyis inkább az apját. Dehát ugyanaz. A tanító mondta, hogy kinek a fia, hogy ki ez a gyerek, amikor megneszelte, keményen töröm a fejem. Gyere csak ide fiam, szolt kis Gáspárnak. Mire az odajött, nyújtott tenyerét leszorítva a combjához, mint ósképeken baka-dédapáink. Hát mutatkozz be a bácsinak és mondd meg, mit csinál, hol dolgozik az apád. Gáspár mondta. Apja Gáspár, traktoros a tsz-ben. Lámcsak, mégis került valami tisztos szakma Gáspárnak. A nyolcadikat odahagyva még semmire se készült. A Kishangos sori háztól nem nagyon akarózott elszakadni, tennivaló bőven került neki is a földön. Okos éppen, nagyesszű sose volt. Mondja a tanító, hogy Gáspár is olyan se ilyen-se olyan. Az esze nem löki le a fejéről a sapkát. De azért egyféle bölcs fajta. Hazugságon se kapta még soha. Közben a gyerek megunja a tanítóval való társalgásunkat és odébblépdel, igazgatni a vizeskannát, meg a napköziből hozott uzsonnáskosarat. Neki is kell visszavinni. Üdvözlöm Gáspár... Gáspárt, az idősebbet. Hogy átadta-e, nem tudom. Pedig kérdezhettem volna. Néhány napja újra a faluban jártam. A Kishangoson jön szembe apja Gáspár, ahogy időközben átkereszteltem. Szevasz, mondom. Visszaköszön, a biciklin csomagot billegetve a helyére. Lefagyat-e már a traktorról? Most éppen le. Hát Gáspár? Kérdem és tudja, ez a fiáról érdeklődés. Várja a Jézuskát, vagyis a Karácsonyt, mondja kicsit zavartan, hardva. Mindig így beszélt. Ha megszólalt egyáltalán.

MENYHÉRT örül. Örül, mert itt van az ünnepek. Nem itt vannak, mert ez úgy

Szegedről jöttem – mondom bemutatkozásképpen. A kisfiú ijedt arcát látván, bánom is rögvést a szerencsétlen indítást. Orvosi-féle táskám és a városom neve félelmet ébreszt a gyerekekben.

Meg ne ijedj! Nem orvos vagyok – nyugtatom baktatva felfelé a falépcsőn, és amíg lekabátolok elmondom, miért is jöttem a tejsűrű ködben Pitvarosra ezüstvasárnap délelőttjén.

A konyhában telepszünk le. A nagyfiú – igazán nagyfiúsan – megadja a módját. Üvegkancsóba önti át a narancslevet, úgy kfnál.

Csaba, a kisebb, immáron megnyugodván, mint egy rutinos nyilatkozó kezdi mesélni az augusztus végén történeteket.

Iskolakezdés előtt két nappal volt. Hagymát osztályoztunk a régi háznál a rokonsággal, ismerősökkel. Tetszik tudni, az egész falu a hagymából él. Anyu kissé elmaradt az ebéddel, és én ki akartam menni a kapuba, hogy megnézzem, jön-e már. A rövidebb utat választottam, csak hát a rövidebb úton ott volt a gép.

A nagyfiú itt közbeszól, hogy elmagyarázza:

A hagymaosztályozó gépet a traktor működteti, mégpedig úgy, hogy közbeiktatnak egy kardántengelyes meghajtót.

...és ezt akartam átugrani – folytatja Csaba – de beakadt a nadrágom szára, és bekapta mindkét lábamat. Aztán úgy, ahogy berántott, ki is dobott.

Nagy fájdalomat éreztél? – vetem közbe, bár nem akartam félbeszakítani a kisfiút.

Nem éreztem semmit, csak az iszonyú ordítóástól ijedtem meg. A földre fektettek, zsákok tettek a fejem alá. Na, ez aztán kényelmetlen volt. A keresztapám szaladt a körzeti orvosért, meg a mentőért. A doktorunk injekciót adott,

Háromkirályok

Lázár Pál festménye

Joszf Brodzkij

Betlehemi csillag

Fagylepte tájon, mely hőséghez inkább, mint hideghez szokott hozzá, s inkább sima lapályhoz, mint hegyekhez, egy barlangban kised születt, hogy megváltsa a világot; míg kiűn, a téli sivatagban erős hófűv volt.

Minden nagyak tetszett neki: az anyamell, az ökrök orrlíkan gomolygó sárga pára, a királyok – Gáspár, Boldizsár, Menyhért; az ajándékok, miket idehoztak. Ó még csak pont volt. És pont volt a csillag.

Fürkésze, rezzenetlen, ritkás felhőkön keresztül a jászolban mocorgó gyermekre a mennyből, a messzeségből, mélyiből a legvégső határnak, nézett a barlangba a csillag. Tekintete az Atyának. 1987. december 25.

Baka István fordítása

egyszerre jön és egybefolyik, hiába van belőle több is decemberben. Apja, ahogy tudom gyárban művezető. Ledolgozzák a két ünnep közötti előre és olyankor nem művezet. Ráér játszani, gyerekkártyáznai a kisiskolás Menyussal, elmennek sétálni is, vásárolni ezt-azt hugikának. Közben megisznak egy pohárka gyümölcslejt és Menyus jól érzi magát. Örül. Örül, hogy gazdagsága, a matchboxgyűjtemény nyilván a karácsonyfa tövében tovább terjeszkedik. Érdekes, több karácsony óta ismerem Menyhért-Menyust, de soha

fenyőfának nem említette az ünnep díszét. Reá már ilyesmi kifejezés nem hatott. Igaza lehet, mert fenyőfa a karácsonyi erdőben is van, de karácsonyfa a fenyőerdőben nemigen akad. Készül ünnepre kisbarátom. És éppenséggel nem csak az ajándékok miatt. Hanem azért is, hogy illyentájt nagyobb a nyugalom, a békesség náluk. Nem veszekedős ugyan senki családjukban, de most, mikor apja a munkahelyi dolgoktól se ideges a kevés szülői szóváltás, ingerültebb beszéd is kiveszett. Szerencsére. Mert nem szíveli

a veszekedést. Neki a békesség napi fontosságú és olyan kisbéke értékű. Ha Antal nem rugdossa alattomosan a suliban, ha Gyurka nem firkálja az iskolaköpenye hátát és mindezeket nem kell megtorolnia, mert nincs miért bosszút állni, az a béke. Persze ettől függetlenül nem barátja egyik se, szeretni sem szereti őket jobban. De nyilván az a béke, ha nem dül harc, jóllehet a szeretet nem föltétlen velejárója ennek az állapotnak. Békeség úgy is lehet, hogy az egyik ország nem szereti a másikat maradéktalanul és mindenért. De

sínbe tette a lábaim, jött a mentő, vitt Makóra, a kórházba. A főorvos úr megnézett, s azt mondta, ezen csak Szegeden segíthetnek. A mentőben valami édes gázt adtak. A tanár úr arcát láttam még, de homályosan.

Sándor László tanár urat, a baleseti sebészeti osztály vezetőjét keresem – magyarázok a belgyógyászati klinikán a fiatal nővérnek, miután sorra nyitogattam a kórtermeket.

Az elkülönítőben fekszik – mutat az ajtóra, amin még nem kukkantottam be.

Az elkülönítő halatán megrémülök, és fordulnék is vissza, de a nővér már szélesre tárta az ajtót.

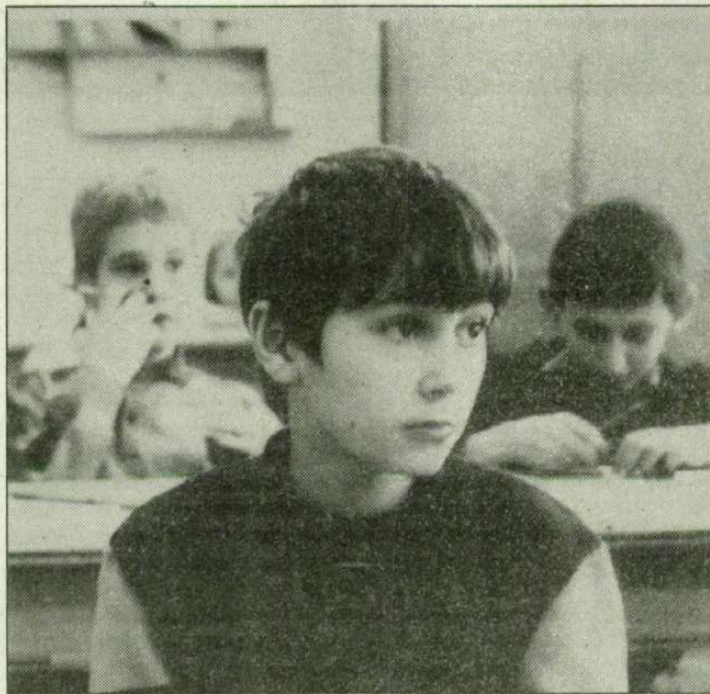
Jöjjön csak bátran! – néz fel a Schiller-kötetből a tanár úr.

Ide dugtak, hogy elzárjanak a világtól. Hirtelen felugrott a vérnyomásom 210-re, de most már jól vagyok. Na, de nem azért jött, hogy az én kórtörténetemet hallgassa. A pitvarosi kisfiú esete érdekl, tudom.

Ha nem fárasztom, mesélje onnan, amikor a mentő a klinikára megérkezett.

Nem tudok jobb kifejezést, mint hogy összecsocsálta a gép a kis Csabi

Kelj fel és járj!

FOTÓ: ÉNYEDI ZOLTÁN

Aztán kezdődött az operációk sora, a harc a kisfiú mindkét lábának megmentéséért.

Nyolc műtétbe került. A csontokból is vágnunk kellett, hogy a maradék izmok elegendőek legyenek a befedésükhöz. A bőrfelületből is nagy rész hiányzott, ezért a combról vettünk pótlást. Lévé mindkét lábán súlyos, nyílt törések, és rongyosra szagotató lágy részek, ezért a lábszárszántokba fűrt – a lábszár mellett kívülről rögzített – fém-pálcákkal „szegeltük” össze a lábat. Korábban ilyen sérülés esetén levágták a végtagot.

...és levágták volna a 9 éves kisfiú lábait még ma is, ha nem egy jól felszerelt baleseti sebészetre, és nem az átlagosnál felkészebb szakemberek kezébe kerül.

Erről persze csak a folyosón süttognak, hiszen nyíltan nem szabad és nem szokás bevallani, hogy nincsenek egyforma esélyeink, nem mindegy, melyik kórházba, klinikára kerülünk.

„Kelj fel és járj!” – mondta a tanár úr a második hónap vége felé, amikor

létezik-e egyáltalán, hogy egy egész ország szereti vagy nem szereti a másikat? Hiszen az országok országnyi emberből állnak, milliókból. Menyhért királyja ugyan saját gondolatainak, de ezeket nem érti teljesen. Majd megkérdi apját. Annyit tudok, maga Menyhért békességpárti és nem haragtartó. Rám se sokáig orrolt, amikor egyszervolt délutánon leteremtetem. Bőrfocival agyusztálta panelházunk falát, lévén a végnél szőnyegporolóból alkalmas futballkapu. Ahány gól, annyi bummm a fülemben szunnyadozás közben. Ártatlan képpel mondta, hogy igen, van bekerített focipálya a ház tulsó oldalán. De kaput, azt nem raktak.

BOLDIZSÁR csillagleső. Tán esztendőskora óta csak akkor tud józúen lágy álomba merülni, ha lefekvéskor az ablakon égremeredve legalább egy csillagot ragyogni lát. Ha csak hunyorog, abból három is kell. Jaj az anyának, apának borús-felhős éjszakákon. Kelhetnek tízszer is Boldizsárt pillangók, katicabogarak álomtréjére visszaringatni. Hiába. Boldi még csak óvodás. Mese kell neki és minden, minden amit kitalál. Szeretettel pedig töméntelen, s ezt kívánja minden kinek. Hosszú zokogásból kikölkenteni száz bohóc-nevetető se tudta volna, amikor a farkas-kismalac mese odáig jutott, a farkas a malackák házában kívül, a hidegben kényszerül maradni. Csak a meseferdítő ígéret ért hatást: a kamrába talán bejuthat a fázós ordas. Ott úgyse tud ártani. Azt hozzátenni vétek, hogy legalább elriasztja az egereket. Mert akkor kezdődhetne minden elől. Boldi mindenkit, mindent szeret. A madarakat, a fákat, bogarakat, a csöndet és a hangokat, a csillagokat, a csiklándozó napsugarat, s a hópolyheket. Kicsit különös gyerek. Mint a neve, amely vezetéknevként még inkább előfordul. Csakúgy mint a Gáspár vagy Menyhért, ötlük fel bennem. Valami arra indít, hogy föltegyem csöndes meditatálás, írás közben a lemezt, József Attila dallamosított énekelt versével. És hallom beszélni a mai kis Háromkirályokat is. Hallom ahogy Boldi mondja, a Mikulás a hosszú csövecskén át a nagyokat, anyukákat, apukákat figyeli, nem csak a gyerekeket. Az óvónénitől tudja. Szól a lemezről a zenésztett vers, hozzám beszél és velem Gáspár, Menyhért, Boldizsár, s nem tudom miért egy kedves, egyre öregedő költő réglavassott versének foszlányai visszhangoznak: „a szélpilérlek megostromlása – azért is fontos számomra”... De tovább nem jutok. Mintha nagy pelyhekben hullani kezdene a hó a késő éjszakában.

BECSEI PÉTER

végiggruultam a folyosón a nagykerékű kocsival. A járókerettel a nővérpultig bicegtem, ki tudja, hányszor. Most már a keret sem kell.

Hirtelen mozdulattal felteszi előbb a bal, majd a jobb lábát a padra, és felhúzza a nadrágja szarát. A látványt nehéz elviselni, még akkor is, ha tudom, a csontba fűrt rögzítőket hamarosan kiszedik, és még akkor is, ha tisztában vagyok a ténnyel, ez az örökmozgó kisfiú, aki az iskolában inkább szédítobálta a radírjait az osztályban, csakhogy felállhasson egy-egy pillanatra, újra járnai tud.

Értelmes kis tekintetéből látom, észrevette döbbenetemet, a laikus borzongását a vékonyka lábszárból kilógó csavarok látványától. Hogy gyorsan másra terelje a szót, a szobájába siet, és hozza az irgalmatlan vastag könyvet.

Karácsonyi előzetes. Ebben minden benne van, amit a lovokról, a lovaglászról tudni kell. Én ugyanis lovas szeretnék lenni. Mindig is ezt akartam.

Tíz órát harangoznak. A mise, úgy látszik, hamarabb véget ért, mert az utolsó kongatások hallanak, amikor belépnek a szülő.

Nem örülnek nekem. Riadtak. Megnyugtatom őket. Nem az édesapa felelősségét firtatom.

Ha hibáztak, bűnhődtek már érte, és elég csak a szemükbe nézni, hogy lássam, a lelkiük csak akkor lesz végképp nyugodt, ha Csaba a lovaskönyvből tanulatkat kipróbálhatja.

Talán a jövő karácsony meghozza nekik ezt.

KALOCSAI KATALIN